

TO NYE SMITTERACER AF GULRUST FUNDET

Miljø- og
Fødevareministeriet

gudsp

Dette projekt medfinansieres af "Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram", (GUDP) under Fødevareministeriet.

Den ene race angriber primært hvede og som noget nyt sorterne Hereford og Elvis.

Sammendrag: Der blev i 2015 fundet to nye smitteracer, som kan få betydning i den kommende vækstsæson. Den ene race gav allerede i 2015 anledning til usædvanligt kraftige angreb i vintertriticale. Den anden race angriber primært hvede og som noget nyt sorterne Hereford og Elvis, mens andre sorter, der p.t. dyrkes i Danmark, ikke forventes påvirket. Der er pt. fundet gulrust på flere lokaliteter i modtagelige sorter.

Det Globale Rustcenter ved Aarhus Universitet, Flakkebjerg har undersøgt mere end 100 gulrustprøver indsamlet i Skandinavien, Baltikum samt Syd- og Østeuropa i 2015. Den nye triticale-race (kaldet "Triticale 2015") var udbredt over hele Skandinavien og Baltikum, mens den nye race på hvede (kaldet "Hereford") kun blev fundet på to lokaliteter i det sydlige Sverige.

Det milde vintervejr har betydet, at gulrustsmitte etableret i efteråret har overvintret godt. I de seneste dage er der således fundet gulrust på de mest modtagelige sorter af hvede og triticales ved alle 5 sjællandske lokaliteter med Observationsparceller. Det betyder, at de to nye racer forventes at være til stede i den kommende vækstsæson sammen med Warrior og Kranich racerne, der har været kendt siden 2011. En ny variant af den gamle aggressive triticalerace kaldet "Triticale 2006+", der første gang blev observeret i 2006, var også almindelig på triticales i 2015.

Der er i vinterens løb gennemført to typer smitteforsøg med de nye racer i væksthushuset ved Aarhus Universitet, Flakkebjerg: 1) voksenplanteresistens i sorter af særlig betydning for økologisk dyrkning, samt 2) småplante-resistens i et større antal sorter fra sortsforsøg af vinterhvede og triticales 2015/16. Forsøgene er gennemført med støtte fra Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) under Fødevarerministeriet. Her skal kun omtales angreb på voksne planter.

UNDERSØGELSE AF VOKSENPLANTE-RESISTENS I VÆKSTHUS

I tabel 1 ses procent dækning af gulrust i sorter af vinterhvede og triticales, der har relevans for økologisk dyrkning, efter smitte med fire gulrust-racer. Angrebene er opgjort 3-4 uger efter smitte.

Som det fremgår af tabellen, har fem af de undersøgte hvedesorter en god resistens overfor alle undersøgte racer, hvilket også er tilfældet for racer, der tidligere er undersøgt under markforhold. Hereford-racen gav anledning til de kraftigste angreb på Ellvis og Substance og noget mindre på Hereford. De to triticaleracer angriber generelt ikke vinterhvede. Af de hvedesorter, hvor der i 2015 var økologisk udsæd, er det således især Ellvis, der kan blive angrebet.

Vintertriticales angribes af flere racer og undertiden kraftigt. Warrior-racen, der giver kraftige angreb på Substance, angriber således også triticales. Warrior-racen var tillige med i markforsøg 2015, hvorfra resultater for et stort antal sorter og flere racer blev publiceret i Sortsforsøg 2016 samt i [Artikel 2307](#). Det fremgår heraf, at de fleste triticalesorter er modtagelige.

Tabel 1. Gennemsnitlig angreb (procent dækning) på faneblad og næstøverste blad efter smitte med fire gulrust-racer i karantæne væksthushuset ved Aarhus Universitet, Flakkebjerg, december 2015 til februar 2016.

Art	Sort	Warrior	Hereford	Triticale 2015	Triticale 2006+	Angreb i smitteforsøg i mark 2015
Vinterhvede	Elixer	0	0	0	0	0,9-2,1
	Ellvis	0	11,2	0	0	-
	Hereford	0	6,5	0	0	0,4-1,4
	Jensen	0	0	0	0	1,3-1,9

	KWS Dacanto	0	0	0	0	0,0-0,4
	Ohio	0	0	0	0	0
	Skagen	0	0	0	0	-
	Substance	17,8	10,1	*	0	7,8-18,8
Triticale	Amarillo	1,9	0	3,2	6,3	-
	Empero	0,6	0	0	0	-
	Gringo	1,3	0	12,4	6,7	22,8-28,4
	Jura	31,4	0	7,5	13,7	9,1-12,3
	Oxygen	0,9	0	0	1,4	3,5-4,4
	Ragtac	1,3	0	14,8	2	8,2-17,3
	Tantris	0	0	0	0,2	11,0-13,5
	Toledo	21,5	0	0	0	8,5-11,3
	Tricanto	2,3	4,7	0	0	-
	Tulus	0	0	0	6	-

* undersøges nærmere